

جمعه 18 خرداد 1397 - 23 رمضان 1439 - 8 ژوئن 2018

رحلت فقیه، محقق و عالم امامی "سید میرزا علی آقا شیرازی" (1315 ش)

رحلت فقیه، محقق و عالم امامی "سید میرزا علی آقا شیرازی" (1315 ش)

آیت‌الله سیدمیرزا علی آقا حسینی شیرازی فرزند عالم مجاهد و مرجع کبیر میرزا محمدحسن شیرازی معروف به میرزای بزرگ و صاحب فتوای تحریم تنباکو، در حدود سال 1248 ش (1287ق) به دنیا آمد. وی در کودکی به همراه پدر بزرگوارش راهی سامرا در عراق گردید و پس از طی مقدمات و سطوح، در درس عالمان نامداری همچون سیدمحمدتقی شیرازی و سیدمحمد فشارکی و دیگران حاضر شد تا اینکه شایستگی حضور در حوزه درس خارج پدر عالمش را یافت و در بیست سالگی به درجه اجتهاد رسید. اجتهاد میرزا علی آقا شیرازی از طرف دو استاد مذکور و نیز آخوند ملامحمدکاظم خراسانی تأیید شد و ایشان از آن پس به تدریس پرداخت. در سالیان بعد، آوازه وی در سرزمین‌های شیعه منتشر گردید و در شمار مراجع بزرگوار تقلید قرار گرفت و جمع زیادی از شیعیان از او تقلید کردند. میرزا علی آقا نه تنها در فقه و اصول و علوم نقلی تبحر داشت بلکه در کلام، حکمت، طب، تاریخ و فنون ادبی نیز دارای مهارت و استادی بود. او را به زهد و تقوا و پرهیزگاری و اخلاق کریمه ستوده‌اند. این عالم ربانی سرانجام در هجدهم خرداد 1315 ش برابر با هجدهم ربیع‌الاول 1355ق در 67 سالگی به لقای معبود شتافت و در نجف اشرف مدفون گردید.

استاد ذبیح الله حکیم الهی رشتی مشهور به ذبیح الله منصوری فرزند انتخاب الدوله از رجال رشت، در سال 1288 ش در این شهر زاده شد. پس از گذراندن دوره ابتدایی برای ادامه تحصیل به همراه پدر راهی فرانسه شد و پس از بازگشت به ایران، به کار ترجمه پرداخت. استاد منصوری نویسنده و مترجم فعالی بود و بیش از صد و پنجاه کتاب و نزدیک به هزار مقاله که اغلب در مجله خواندنی‌ها چاپ می‌شد، توسط او ترجمه شده‌اند. او در مدت شصت سال فعالیت قلمی خود، آثار فراوانی از زبان‌های انگلیسی و فرانسوی و عربی ترجمه کرد. بعضی از آثار منصوری، نه ترجمه مستقیم بلکه اقتباس و تحریر تازه و مفصل‌تری از متن اصلی بود. دامنه فعالیت استاد منصوری شامل زمینه‌های گوناگونی از جمله رمان پلیسی، تاریخی، زندگی‌نامه و نیز همکاری با مجلاتی نظیر کوشش، ایران ما، ترقی، تهران مصور و... بود. ذبیح الله منصوری همچنین نخستین کسی بود که آثار مورس مترلینگ، نویسنده بلژیکی را به فارسی ترجمه کرد. وی سرانجام در 18 خرداد 1365 ش در 77 سالگی بر اثر ناراحتی قلبی در گذشت.

استاد ذبیح الله حکیم الهی رشتی مشهور به ذبیح الله منصوری فرزند انتخاب الدوله از رجال رشت، در سال 1288 ش در این شهر زاده شد. پس از گذراندن دوره ابتدایی برای ادامه تحصیل به همراه پدر راهی فرانسه شد و پس از بازگشت به ایران، به کار ترجمه پرداخت. استاد منصوری نویسنده و مترجم فعالی بود و بیش از صد و پنجاه کتاب و نزدیک به هزار مقاله که اغلب در مجله خواندنی‌ها چاپ می‌شد، توسط او ترجمه شده‌اند. او در مدت شصت سال فعالیت قلمی خود، آثار فراوانی از زبان‌های انگلیسی و فرانسوی و عربی ترجمه کرد. بعضی از آثار منصوری، نه ترجمه مستقیم بلکه اقتباس و تحریر تازه و مفصل‌تری از متن اصلی بود. دامنه فعالیت استاد منصوری شامل زمینه‌های گوناگونی از جمله رمان پلیسی، تاریخی، زندگی‌نامه و نیز همکاری با مجلاتی نظیر کوشش، ایران ما، ترقی، تهران مصور و... بود. ذبیح الله منصوری همچنین نخستین کسی بود که آثار مورس مترلینگ، نویسنده بلژیکی را به فارسی ترجمه کرد. وی سرانجام در 18 خرداد 1365 ش در 77 سالگی بر اثر ناراحتی قلبی در گذشت.

پایان تألیف منظومه‌ها؛ گران سنگ ملاهادی سبزواری (1261ق)

"منظومه و شرح منظومه سبزواری" اثری نفیس و کم‌نظیر می‌باشد که حاصل تلاش بیش از بیست سال از عمر بابرکت حکیم در سنین جوانی است. مؤلف خود در آخر کتاب تاریخ شروع را سال ۱۲۴۰ق و زمان ختم آن را سال ۱۲۶۱ق یاد کرده است. حاج ملاهادی پس از فراغت از تألیف منظومه و شرح آن ابتدا خود به تدریس آن پرداخته و پس از پایان دوره اول آن فرزند بزرگ حکیم، آخوند ملامحمد تدریس مجدد آن را برای شیفتگان حکمت به عهده گرفته است. در اهمیت این کتاب شریف همین بس که از زمان تألیف تاکنون همواره در حوزه‌های علمیه و حتی در عصر حکیم در مرکز علوم عقلی تهران جزو کتاب‌های درسی بوده است. مجموع مباحث منطق و فلسفه امروزه به نام شرح منظومه سبزواری کانون باصفای حوزه‌ها را گرم نگه داشته و علاوه بر این‌ها؛ که نشان می‌دهد حاج ملاهادی عالمی منطقی و فیلسوفی بزرگ بوده، شاعری زبردست و توانا هم بوده است. در فلسفه اسلامی سه دوره فکری وجود دارد؛ حکمت مشاء، حکمت اشراق و حکمت متعالیه. حاج ملاهادی سبزواری از منادیان حکمت متعالیه ملاصدرا بود و مهم‌ترین اثر وی منظومه بود که منطق و حکمت اسلامی را به صورت منظوم درآورد و خودش هم آن را شرح کرد؛ یعنی هم منظومه و هم شرح آن، نوشته ملاهادی سبزواری است. درحقیقت منظومه، یک دوره حکمت اسلامی است که مشتمل بر یک دوره منطق و هم‌چنین یک دوره حکمت است. حکمت وی، یک دوره حکمت

تفسیر المیزان که در حدود سال ۱۲۷۴ق شروع و در شب قدر (۲۳ رمضان) ۱۲۹۲ق پایان یافت، این تفسیر نخستین بار در ۲۰ جلد بالغ بر ۸۰۰۰ صفحه به زبان عربی در قطع وزیری منتشر شد. کتاب "المیزان فی تفسیر القرآن" تألیف علامه محمدحسین طباطبایی است. علامه برای تفسیر، ابتدا آیه را بیان نموده و بعد از آن به تفسیر هر جزء از آیه پرداخته است. شیوه تفسیر "قرآن به قرآن" علامه طباطبایی شیوه ای بی سابقه بوده است. وی بنای تفسیر آیات را کمک گرفتن از دیگر آیات قرآن برای روشن نمودن قصد و معنا قرار داد. این تفسیر شریف به زبان فارسی نیز ترجمه شده است، در ابتدا جمعی از فضلاء و مدرسین حوزه علمیه قم در ۴۰ جلد آن را ترجمه کرده اند. و از جمله مترجمین این کتاب شریف می توان به آیت الله ناصر مکارم شیرازی و آیت الله محمدتقی مصباح یزدی اشاره کرد. در مرحله بعد، این کتاب توسط آیت الله سیدمحمدباقر موسوی همدانی در ۲۰ جلد ترجمه شده است. نام برده هم چنین از جمله مترجمین دوره اول ترجمه کتاب شریف المیزان بوده است. خود علامه پیرامون این روش تفسیر، کراراً اظهار می داشت: «ما این روش تفسیری را از مرحوم قاضی داریم.» طبق سخن خود علامه این نوع تفسیر، تفسیر مرحوم آیت الله حاج میرزا علی آقایی قاضی بوده است. این عالم بزرگوار در مقدمه "المیزان" پس از اشاره به روش های مفسران، می افزاید: «شما اگر در تمام روش ها و مسلک هایی که درباره تفسیر قرآن برشمرده ایم دقت کنید؛ مشاهده خواهید کرد همه آن ها در یک نقص که نقص بسیار بزرگی است، شریک هستند و آن این است که نتایج حاصل از بحث های علمی و فلسفی را بر قرآن کریم تحمیل کرده اند بی آن که آیات دلالتی بر این معانی داشته باشند. در نتیجه، تطبیق خود را تفسیر نامیده اند و حقایق قرآن را به صورت مجازهایی در نظر گرفته و وجه تنزیل عده ای از آیات را تأویل کردند.» اولین و مهم ترین مزیت تفسیر شریف "المیزان" تفسیر آیه به آیه است. علاوه بر آن، می توان به ورود علامه به بحث ها از جوانب گوناگون اشاره کرد یعنی علامه علاوه بر تفسیر؛ بحث های روانی، اجتماعی، تاریخی، فلسفی و علمی را هم بدون خلت بیان کرده است.

اختراع جاروبرقی در آمریکا (1869م)
اولین جاروبرقی توسط شخصی به نام آیوز مک گافی اختراع گردید و در ۸ ژوئن ۱۸۶۹ این اختراع در آمریکا به ثبت رسید.

در هشتم ژوئن 1830م کبریت ابتدایی توسط کامبرز مخترع آلمانی ساخته شد. مهم ترین تفاوت کبریت اولیه با کبریت های امروزی، گندی احتراق آن بود. بعد از کامبرز چندین محقق دیگر بر روی کبریت ساخته شده توسط کامبرز کار کردند تا این که فیلیپس آمریکایی موفق شد کبریتی مشابه کبریت های امروزی بسازد. صدایی است. سبک حوزه های علمیه همواره این بوده است که بعد از خواندن منطق، شرح منظومه حاجی سبزواری می خوانند و بعد از آن به مطالعه اسفار و شفا می پردازند، ولی باب ورود به حکمت، شرح منظومه ملاهادی سبزواری است. البته در دهه های اخیر می خواستند کتاب بدایة الحکمة و نهایة الحکمة تألیف علامه طباطبایی را جایگزین شرح منظومه کنند، اما به دلیل این که این دو کتاب، مباحث نفس و معاد را ندارد، ناقص است. این که ملاهادی سبزواری حکمت را در قالب شعر درآورده است، موجب می شود تا این مسائل در اذهان ماندگاری بیش تر داشته باشد. شیخ محمدتقی آملی تعلیقی بر شرح منظومه نوشته است، هم چنین میرزا مهدی آشتیانی تعلیقی بر شرح منظومه نگاشته است. اگر کسی شرح منظومه را بخواند، بر حکمت اسلامی مسلط می شود، امام خمینی (ره) نیز به نحوی شرح منظومه را خوانده بودند که بعد از مطالعه آن، از طریق مباحثه با افرادی هم چون میرزاخلیل کمره ای به فراگیری کتاب اسفار مبادرت ورزیده اند؛ یعنی برای مطالعه و آموختن کتاب اسفار، امام خمینی (ره) استاد رسمی نداشتند و مطالعه شرح منظومه این آمادگی را در ایشان پدید آورد که به مباحثه و مطالعه اسفار بدون استاد بپردازند و حتی بعدها خودشان اسفار را تدریس کنند. ملاهادی سبزواری در نگارش شرح منظومه بر وفق روش ابن سینا عمل کرده است و از این جهت با ملاصدرا تفاوت دارد؛ مثلاً مباحثی هم چون مبحث نفس را در طبیعات آورده است، در صورتی که ملاصدرا این کار را نکرده است و مباحثی هم چون مبحث حرکت را در الهیات بالمعنی ااعم آورده است. شرح منظومه، باب ورود به حکمت متعالیه است. ملاهادی سبزواری هم چنین دعای جوشن کبیر را شرح کرده و به شرح مثنوی مولوی نیز پرداخته است. تأثیر ملاهادی سبزواری بیش تر در احیای حکمت صدایی بوده است.